

Vi står ved kjøkkenbenken

Tekst: Miki Gebrelul

Foto: Salvatore Matarazzo

Skulptur av Bruno Catalano

Mamma tar oppvasken etter kveldens te-seremoni. Det er en tradisjon vi har, hver gang jeg er hjemme avslutter vi kvelden med å drikke te før vi legger oss. Mamma forteller meg om broren hennes, min onkel som er femte i rekken i en søskenflokk på ti, som for tiden sover på gaten. «Han prøver å unnsnippe vervingen til krigen», sier hun. Det er krig i Eritrea. En konflikt mellom Tigrayfolket og regjeringen i Etiopia, og Eritrea er innblandet. Det er ikke godt å si hvorfor Eritrea er innblandet ettersom media er sentralstyrt og det er vanskelig å få troverdig informasjon. I 2001 stoppet regjeringen all selvstendig media, elleve journalister og andre med høy stilling i staten ble arrestert og flere flyktet ved å søke politisk asyl (Gebrehiwet, 2021). Siden har det kun vært én sentral mediestasjon i Eritrea. Jeg kan ikke engang huske at det har vært annerledes. Av den grunn, er mye av forklaringene om Eritreas deltagelse i krigen enten propaganda, konspirasjonsteorier eller vestlig orientert media som forsterker egne interesser. Rent politisk handler det nok om å ha kontroll på et område, forsikre seg om at flere ikke får for mye makt og dermed truer landets suverenitet - det er i hvertfall den teorien jeg tror på, i tillegg til mye geografisk historie. Under krigen har de vervet inn alle mannfolk, til og med besteforeldre som er 60 eller 70 år gamle. Det er nemlig mangel på unge mennesker i Eritrea. De fleste har emigrert for et bedre liv i Uganda, Etiopia og store deler av vestlige Europa.

Onkelen min som er i tredveårene giftet seg for noen år siden. Han har tre barn. Mamma forteller meg at moren hennes ikke takler tanken på å miste ham, for han er nå kun to av åtte som ikke har emigrert fra Eritrea. Mormor ber ham derfor om å skjule seg i tilfelle militæret skulle komme og hente ham. Han kan ikke ha et fast sted å bo, da det kan hende at militæret får informasjon om hvor han er. Militæret har informanter overalt, så en kan ikke stole på naboen en gang. Om han for eksempel skulle ha bosatt seg hos en fjern familie, er det ikke lett å si hvor lang tid det vil ta før militæret henter ham. De kommer på kvelden eller om nettene, når de vet at folk er hjemme fra arbeid. Det er en kjent sak.

Det mamma forteller gir meg en enorm følelse av tristhet. Lenge har jeg tenkt at en helhetlig lykke aldri vil være tilgjengelig for oss. Det kommer alltid til å være noe som mangler. Jeg husker første gang

jeg fikk høre om slektstreff innenfor norske familier. Under sånne møter samles alle i familien, fjerne og nære, en gang på flere år. Det er en mulighet jeg vet at aldri kommer til å være tilgjengelig for meg. Jeg gråter foran mamma. Nesten lattermild spør hun meg hvorfor jeg gråter. «Det er jo bare sånn det er», sier hun. Jeg har lenge forsøkt å få henne til å forstå hvor urettferdig verden er, at hun bør og kan stille krav til den, og at verden skylder henne mye. Men mamma trekker på skuldrene og sier «det er sånn det er, jeg er heldig og takknemlig. Det er så mange som har det verre. Stakkars de i Eritrea, de har ikke engang penger til mat». Å tenke slik gjør det kanskje enklere å leve med sorgen i ens liv.

Jeg tenker på at bestemor har blitt tvunget til å måtte leve uten barna hennes. Jeg tenker at tanken på å ha alle under ett og samme tak er et fjernt håp. Jeg husker det var en tid hvor alle var til stede. Jeg husker alle lydene og støyen som fulgte med det. Jeg tenker på hvor stille det var i huset da jeg besøkte bestemor åtte år etter at vi flyktet til Norge fra Eritrea. Jeg var naiv, for jeg trodde at jeg skulle komme tilbake til alle menneskene og minnene. Men alt hadde forandret seg. Alle hadde dratt.

Da jeg skulle tilbake til Norge etter det første besøket, og skulle si farvel til familien, sa farfar til meg at han hadde forbannet sin egen sønn. Jeg så forvirret på ham og spurte hva han mente. «Jeg forbannet meg selv ved å sende alle barna mine til Europa. Jeg trodde det var bedre slik, at de skulle få det bedre. Og nå går sønnen min gjennom den samme skjebnen».

Det kjennes som at jeg lever et fragmentert liv. Den følelsen av å ikke være helt tilstede, der man alltid er litt i ubalanse. Å flykte til et nytt land gjør deg også til et subjekt for en annerledesgjøring som farger hele din tilværelse. Det er en av mange grunner til at jeg tenker at helhetlig lykke ikke er ment for meg. Uansett hvor glad jeg er, er det alltid en side ved meg som lengter etter noe annet, eller føler at noe mangler. ■

Kilder

Gebrehiwet, S. (2021 24. mai) Eritrea viewpoint: I fought for independence but I'm still waiting for freedom. *BBC.com*. <https://www.bbc.com/news/world-africa-57187736>